

कुत्स आङ्गिरसः। विश्वे देवाः। जगती, ७ त्रिष्टुप्

इन्द्रं मित्रं वरुणमग्निमूतये मारुतं शर्धो अदितिं हवामहे।

रथं न दुर्गाद्वसवः सुदानवो विश्वस्मान्नो अंहसो निष्पिपर्तन ॥ १.१०६.०१

इन्द्रम्- वशीकरणदैवतम्। मित्रम्- स्नेहाधिदैवतम्। अग्निम्- हितसङ्कल्पाधिदैवतम्। मारुतं शर्धः- प्राणाधिदैवतम्। अदितिम्- अखण्डप्रकृतिम्। ऊतये- रक्षायै। हवामहे- आह्वयामः। रथम्- वाहनम्। दुर्गात्- दुर्गमान्मार्गात्। न- इव। वसवः- निवासयितारः। सुदानवः- शोभनदाना देवाः। नः- अस्मान्। विश्वस्मात्- सर्वस्मात्। अंहसः- पापात्। निष्पिपर्तन- निर्गमय्य पालयत ॥१॥

त आदित्या आ गता सर्वतातये भूत देवा वृत्रतूर्येषु शम्भुवः।

रथं न दुर्गाद्वसवः सुदानवो विश्वस्मान्नो अंहसो निष्पिपर्तन ॥ १.१०६.०२

ते। आदित्याः- अखण्डप्रकृतिजाः। सर्वतातये- सर्वहितभावनया विस्तृताय हृदयाय। आ गत- आगच्छत। देवाः- द्योतनशीलाः। वृत्रतूर्येषु- आत्मावरणशक्तिभिर्जनितयुद्धेषु। शंभुवः- मङ्गलाः। भूत- भवत ॥२॥

अवन्तु नः पितरः सुप्रवाचना उत देवी देवपुत्रे ऋतावृधा।

रथं न दुर्गाद्वसवः सुदानवो विश्वस्मान्नो अंहसो निष्पिपर्तन ॥ १.१०६.०३

नः- अस्माकम्। पितरः- गुरवः। सुप्रवाचनाः- सुस्तव्याः। अवन्तु- रक्षन्तु। उत- अपि च। ऋतावृधा- प्रकृतिनियतिवर्धक्यौ। देवपुत्रे- देवमातरौ। देवी- दिव्यौ द्यावापृथिव्यौ रक्षतः ॥३॥

नराशंसं वाजिनं वाजयन्निह क्षयद्वीरं पूषणं सुमैरीमहे।

रथं न दुर्गाद्वसवः सुदानवो विश्वस्मान्नो अंहसो निष्पिपर्तन ॥ १.१०६.०४

नराशंसम्- प्रशंसनीयम्। वाजिनम्- गतिमन्तम्। वाजयन्- गमयन्। इह- अत्र। क्षयद्वीरम्- दुष्टवीराणां नाशकम्। पूषणम्- पोषकमात्मसूर्यम्। सुमैः- सुखमयभावनैः। ईमहे- याचामहे ॥४॥

बृहस्पते सदमिन्नः सुगं कृधि शं योर्यत्ते मनुर्हितं तदीमहे।

रथं न दुर्गाद्वसवः सुदानवो विश्वस्मान्नो अंहसो निष्पिपर्तन ॥ १.१०६.०५

बृहस्पते- मेधाधिदैवत। सदम्- सदा। इत्- एव। नः- अस्माकम्। सुगम्- सुखम्। कृधि- कुरु। यत्। ते- तव। शम्- मङ्गलम्। योः- भययावनम्। मनुर्हितम्- ज्ञाननिहितम्। तत्। ईमहे- याचामहे ॥५॥

इन्द्रं कुत्सो वृत्रहणं शचीपतिं काटे निबाळ्ह ऋषिरहदूतये।

रथं न दुर्गाद्वसवः सुदानवो विश्वस्मान्नो अंहसो निष्पिपर्तन ॥ १.१०६.०६

ऋषिः- सूक्ष्मदर्शी। कुत्सः- कर्मशीलः। कुत्सा एते हर्यश्वाय शूषमिति श्रुतावेवमेव दृश्यते। काटे- कूपोपलक्षितबन्धने। निबाळ्हः- पातितः। ऊतये- रक्षायै। वृत्रहणम्- आवरणशक्तिनिवारकम्। शचीपतिम्- प्रज्ञापालकम्। इन्द्रम्- ईश्वरम्। अहत्- आह्वयत् ॥६॥

देवैर्नो देव्यदितिर्नि पातु देवस्त्राता त्रायतामप्रयुच्छन्।

तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥ १.१०६.०७

देवैः- द्योतनशक्तिभिः । नः- अस्मान् । देवी- देवता । अदितिः- अखण्डप्रकृतिः । नि- नितराम् ।
पातु- रक्षतु । अप्रयुच्छन्- अप्रमाद्यन् । देवः- विष्णुरदितेर्भर्ता । त्राता- सर्वरक्षकः । त्रायताम्-
रक्षतु ॥७॥

Dr. Rangraji